

Doorlopende leerlijnen

Wat is een doorlopende leerlijn?

Een doorlopende leerlijn is:

- *een leerlijn die cumulatief is (wat later komt veronderstelt, sluit aan bij en bouwt voort op wat eerder is gedaan)*
- *en die aansluit bij en is afgestemd op de cognitieve ontwikkeling van kinderen en jongeren*

Cultuur in de Spiegel. Naar een doorlopende leerlijn geïntegreerde cultuureducatie.
Barend van Heusden, leider gemeenschappelijk project Rijksuniversiteit Groningen, SLO en kunstinstellingen en scholen in Groningen en Rotterdam

Deelname aan Cultuur in de Spiegel vanuit de VCPS en het Steunpunt

- Twee CultuurProfielScholen in Groningen (Werkman College en Zernike)
- Een CultuurProfielSchool uit Rotterdam (Thorbecke V.O.)
- Culturele instellingen, zoals de S.K.V.R. die samenwerkt met Thorbecke V.O.
- SLO (met KPC partner in Steunpunt)

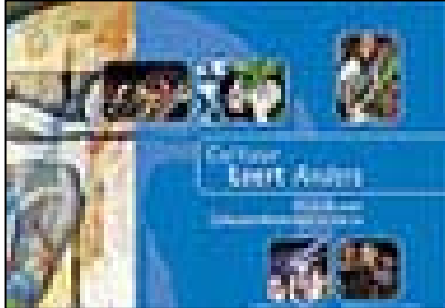

Beoogde resultaten:

- Theoretisch kader ontwikkelen voor een doorlopende leerlijn
- Een scorekaart ontwerpen waaraan de effecten van het onderwijs in cultuureducatie gemeten kunnen worden gemeten
- Vier conferenties
- Een raamleerplan voor scholen en instellingen m.b.t. cultuureducatie
- Drie promotieonderzoeken naar de mogelijkheden en de effecten van doorlopende leerlijnen
- Praktisch lesmateriaal

Er zijn blijkbaar weinig doorlopende leerlijnen, bijvoorbeeld tussen basis- en voortgezet onderwijs.

Waarom?

Volgens de bundel 'Cultuur leert anders' komt dit:

1. Door de beperkte mogelijkheden, die nog afnemen. Zie de splitsing bij de *Werkplaats Kindergemeenschap* in Bilthoven (VCPS-school) van basis- en voortgezet onderwijs.
2. Er is gebrek aan visie.
3. Er is gebrek aan kennis. Daarbij wordt vooral gedacht (zie de aanbevelingen) aan theoretische kennis over de ontwikkeling van jongeren van 4 tot 18 jaar.

Maar: **men kent elkaar ook niet!** Uit onderzoek blijkt dat 80% van de basisschool-docenten nog nooit met een docent van het voortgezet onderwijs gesproken heeft.

Ook is er discussie over de mogelijkheid van doorlopende leerlijnen?

Papa fumes une pipe!

Bezwaren:

1. Zijn er leerlijnen die **theoretisch** goed op elkaar aansluiten? Voorbeeld: tussen basis- en voortgezet onderwijs?
2. Zijn er leerlijnen die **praktisch** (ook binnen een school) goed op elkaar aansluiten? Voorbeeld: ondanks het feit dat vakdocenten verschillende belangstellingen hebben?

Geen doorlopende leerlijnen?

Volgens sommigen: is een
gemeenschappelijk pedagogisch-
didactisch klimaat het hoogst haalbare.

Maar gaat dit niet te veel van vaardigheden
uit? Kennis kan toch worden opgebouwd?

Samenwerking basis- en voortgezet onderwijs

Als het gebrek aan onderling contact de hoofdoorzaak is van het ontbreken van doorlopende leerlijnen tussen basis- en voortgezet onderwijs, dan kunnen gemeenschappelijke projecten het begin zijn van doorlopende leerlijnen

"Kunstzinnige basisscholen onderkennen de kracht van kunst als oorspronkelijke uiting van gevoelens en/ of ideeën"

OBS Delfshaven
De Boomgaard/ Rotterdam- Hoogvliet
't Landje/ Rotterdam-Centrum
De Triangel/ Rotterdam-Charlois
De Waterlelie/ Rotterdam-Zevenkamp

Er bestaat een doorlopende leerlijn op cultuurgebied in het v.o.

De raamregeling: vanaf 12 jaar.

De raamregeling geldt dus voor onder- en bovenbouw.

Door de vernieuwde basisvorming zijn de mogelijkheden echter verruimd en zijn vrijstellingen in de onderbouw niet meer nodig. Hoewel: soms vormt l.o. wel een probleem.

Bovenbouw: de raamregeling is alleen van kracht voor havo- en vwo-opleidingen die een convenant gesloten hebben met een hbo-opleiding voor leerlingen die worden opgeleid voor vervolgoopleidingen dans, ballet en muziek. Nadrukkelijk is afgesproken geen uitbreiding van de regeling na te streven voor de leerroute vmbo-tl (mavo) en mbo.

Wat betekent dit in de bovenbouw?

Als voorbeeld een dansende havo-leerling in de bovenbouw:

- Gemeenschappelijk deel: vrijstelling mogelijk voor l.o. onder voorwaarde dat vervangende bewegingsactiviteiten worden gedaan
- Alle profielvakken zijn verplicht
- Voor alle profielkeuzevakken is vrijstelling mogelijk
- Keuze-eindexamenvak is vrijstelling mogelijk, mits in plaats hiervan dans, ballet of muziek wordt gedaan
- Het geheel vrije deel kan worden ingevuld met dans, ballet en muziek
- Profielwerkstuk blijft verplicht

Vraagtekens bij de Raamregeling

- Geldt het vroege begin alleen voor dans, ballet en muziek, of is een vroeg begin belangrijk voor alle kunstvakken?
- Waarom geldt de regeling alleen voor havo/vwo-leerlingen? Is kunstzinnig talent per definitie gekoppeld aan intellectueel niveau?

- De 17^e eeuwse
- fijnschilder Gerard Dou

- Voetballer Robin van Persie

Het beleid van de VCPS

- De vereniging heeft drie beleidsterreinen geformuleerd:
- **Kwaliteitsborging** via de visitatie waarbij geen verschil gemaakt wordt naar manier van cultuureducatie en scholen op alle niveaus lid kunnen worden
- **Expertise-uitwisseling** volgens het meester-gezelmodel. Het streven is een lerende organisatie te zijn
- Het stimuleren van een beleid voor **talentontwikkeling**, waarbij alle door het ministerie gesubsidieerde vormen van cultuureducatie betrokken worden en elk onderscheid naar niveau afwezig is

Doorlopende leerlijnen zijn geen expliciet beleid

Maar doorlopende leerlijnen zijn onmisbaar voor beide visies op cultuureducatie binnen de Vereniging:

- 1. de visie dat cultuureducatie een rol speelt bij het leerproces. Dit stopt natuurlijk niet na een bepaald leerjaar
- 2. de visie dat cultuureducatie moet streven naar verbetering van de kunstzinnige prestaties. Doorlopende leerlijnen zijn ook hier essentieel.

Cultuur als voertuig voor alle schoolvakken

- Cultuurgebaseerd onderwijs= vorm van leren waarbij kunst en cultureel erfgoed een inspiratiebron zijn voor alle schoolvakken
- Zie Amadeus (www.amadeus.nl)
- Zie de site www.durvendelendoen.nl, waarop informatie over de effectiviteit van cultuurgebaseerde onderwijs

Cultuureducatie om de culturele prestaties te verhogen

Steunpunt

Cultuurprofielscholen

Hoezo LOOK ?

Workshop naar
aanleiding van de
VCPS-notitie: 'Ruim
baan voor culturele
toptalenten'

Thorbecke V.O. streeft naar het verbeteren van culturele prestaties

- Historie van **model A**.
- Opzet: 4 dagen school 1 dag volgen de leerlingen een kunstzinnige opleiding
- Een voordeel: kunstzinnige opleiding door specialisten met ruime mogelijkheden
- Een nadeel: er kan een verschillen zijn in pedagogisch-didactisch klimaat met als uiterste consequentie: de school verliest de regie

Thorbecke V.O. streeft naar het verbeteren van culturele prestaties

- **Model B.** De cultuureducatie in eigen hand. Eigen dans- en dramadocenten/ eigen faciliteiten.
- Een voordeel: eigen regie
- Een nadeel: beperkte mogelijkheden en gevaar 'schoolkunst'

Wat is 'schoolkunst'?

De kunst is een welkome onderbreking van intellectuele vakken en is dus niet conceptueel, het is een motorische activiteit, spontaniteit is belangrijk en mag niet te veel tijd kosten. (overgenomen uit **De schoolse muze**, *Folkert Haanstra*). M.a.w. in het Nederlandse onderwijs staat:

Ten eerste: Het plezier hebben in culturele vakken bovenaan

Ten tweede: Zijn sociale vaardigheden zeer belangrijk

Ten derde en ten laatste: Kennis van en inzicht in kunst en kunstbeschouwing.

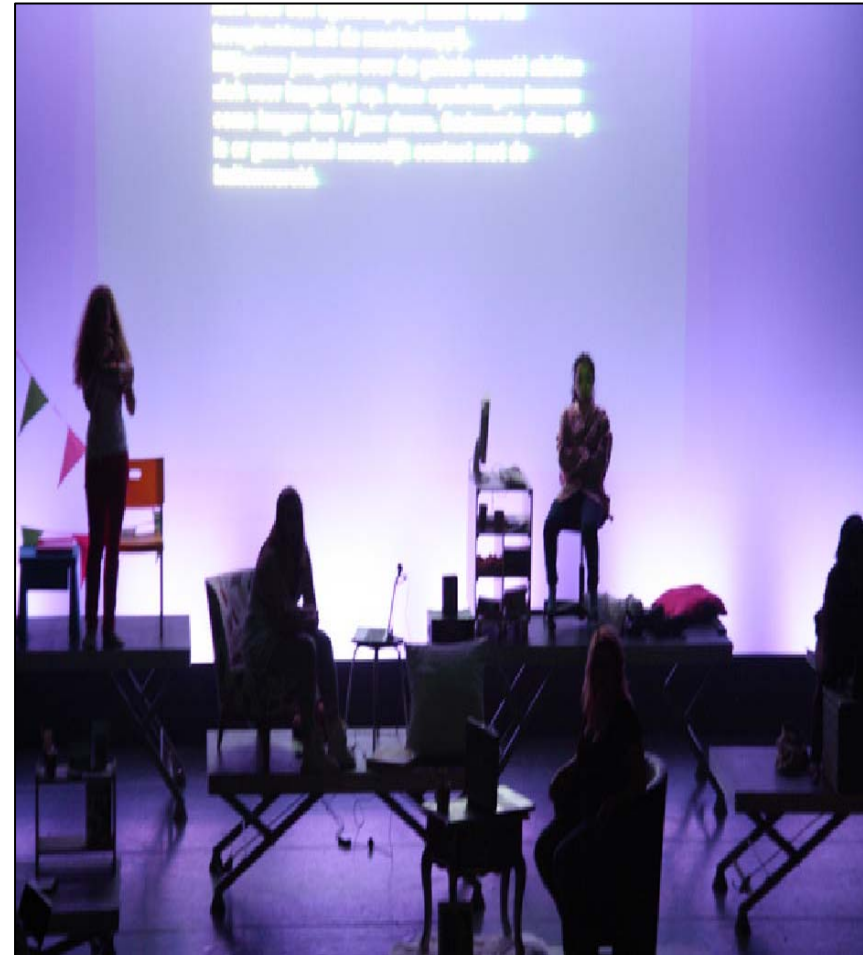
Dus kunstimpliciete doelstellingen

Dit bevestigt ook het recente onderzoek van *Anne Bamford* (**Netwerken en verbindingen. Arts and cultural education in the Netherlands**).

Zelfs bij de kunstzinnige examenvakken ligt de nadruk té sterk op de theorie en de receptie van kunst en ontbreekt grotendeels de relatie met professionele kunst.

Thorbecke V.O. streeft naar het verbeteren van culturele prestaties

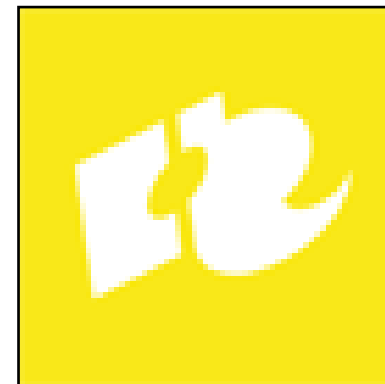
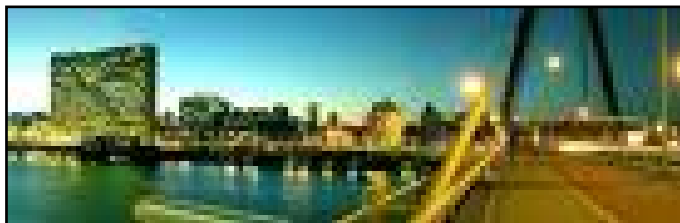
- **Model C.** De highschool. Kenmerken:
  1. Professionele partner met professionele docenten
  2. Gemeenschappelijk curriculum
  3. Lessen op school en lessen bij de partner
  4. Toegankelijk voor alle intellectuele niveaus

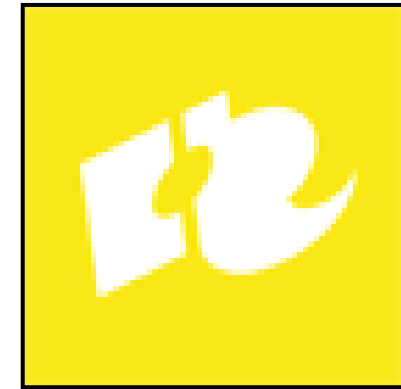
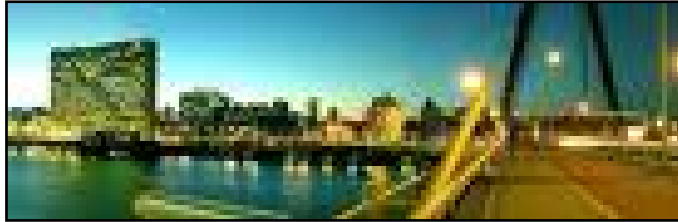
Thorbecke Creative Highschool

Willem de Kooning Academie Hogeschool Rotterdam (‘art media design & leisure’)

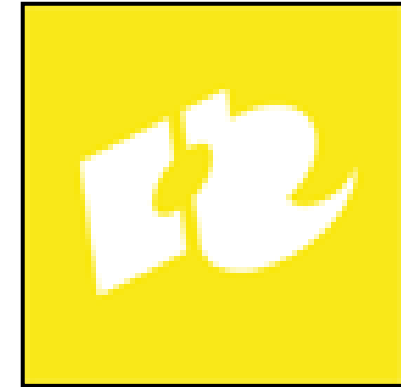
- **Magnetschools in beeld:**
- *De Willem de Kooning Academie Hogeschool Rotterdam (WdKA) heeft de laatste tijd flink geïnvesteerd in de ontwikkeling van twee magnetschools: Thorbecke Creative Highschool en het (nog op te richten) Lyceum voor Beeldende Vormgeving. Op een ‘magnet school’ – naar Amerikaans voorbeeld opgezet - kunnen creatieve talenten zich al tijdens hun middelbare schoolopleiding voorbereiden op een studie in beeldende kunst of vormgeving. Met hun specifieke profiel staan de ‘magnet schools’ open voor talentvolle leerlingen uit verschillende lagen van de Rotterdamse bevolking.*

De filosofie van de Thorbecke Creative Highschool is volgens het Bauhaus: vanuit het materiaal tot een beeldende ontwikkeling komen. Het jaar is verdeeld in vijf blokken, die steeds vaste onderdelen hebben zoals een excursie, een quiz (voor de beoordeling), een gastles en een expositie binnen of buiten school. Binnen school zijn er vier lessen, terwijl de Willem de Kooning Academie als partner twee uur invult.

Planning en lesinhoud 1^e leerjaar

- Blok 1 Teken en schilderen
- Blok 2 Fotografie en film
- Blok 3 Ruimtelijke vormgeving
- Blok 4 Mode en styling
- Blok 5 Digitale vormgeving

Week 1 theorie kunstgeschiedenis en website maken. WdK 'flitsende flash'

Week 2 website maken. WdK 'flitsende flash'

Week 3 Inkscape, logo en huisstijl. WdK Geluidsopdracht

Week 4 Webquest. WdK afmaken geluidsopdracht

Week 5 Webquest. WdK photoshop workshops

Week 6 Idem

Week 7 Eigen website of webquest bijwerken. Quiz als beoordeling. Expositie op de Willem de Kooning van het beste van 2008/2009.

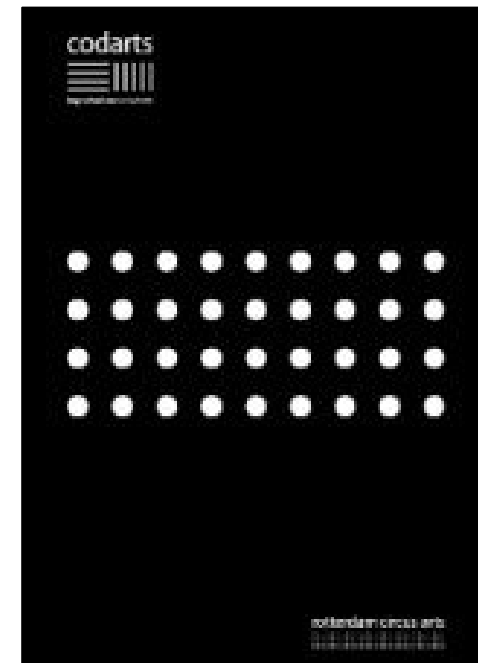

Highschool Podiumkunst

Partners in highschool Podiumkunst

**ROTTERDAMSE
SCHOUWBURG**

Opzet Highschool Podiumkunst

- Dans en dramalessen op school in de onderbouw (4+4+2 uur)
- Buitenschoolse lessen in samenwerking met de *Rotterdamse Schouwburg* (2+2+4 uur).
Opbouw: 1^e jaar kennismaking met het theater, 2^e jaar opdrachten in het theater, 3^e jaar producties met het *Productiehuis Rotterdam* (onderdeel van de Rotterdamse Schouwburg)
- In het tweede leerjaar een groot project met *Circus Arts van Codarts*

Highschool (Show)dans

Opzet highschool (Show)dans

- 6 uur dans op het vmbo in de week door eigen docenten
- Nauwe samenwerking met ROC Albeda
- Regelmatige bezoeken en lessen bij Scapino-ballet
- Bovenbouw vmbo buitenschoolse lesuren
- Regelmatige optredens, ook in de wijk

Bovenbouw

Onderbouw veel mogelijkheden tot profilering (zie vernieuwde basisvorming)

Bovenbouw veel minder mogelijkheden, met name mogelijkheden tot praktische oefening in een kunstdiscipline.

Ruim baan voor culturele toptalenten

- Raamregeling. Te beperkt voor echte talenten. Daarom individuele trajecten
- Brede culturele ontwikkeling, bijvoorbeeld via de Cultuurkaart
- De notitie van de VCPS voor een ruimere en praktische talentontwikkeling van talentvolle leerlingen (LOOK)
- Alle scholen voldoen aan de wettelijke eisen

Samenwerkingsvormen in de bovenbouw

- *Vooropleidingen.* Zijn er slechts op het terrein van dans en muziek en werken niet optimaal.
- *Gemeenschappelijke ontwikkeling van het curriculum.* Wordt vooral mogelijk als meer praktijkonderwijs gegeven kan worden.
- *Indalen van opleidingen.* Mbo- en hbo-scholen bemoeien zich in dit geval met het onderwijs in het voortgezet onderwijs om een betere aansluiting te bewerkstelligen.
- *Extra lessen en scholing buiten schooltijd.* De lessen zijn bedoeld om de aansluiting met een vervolgopleiding te vereenvoudigen.

Kunstlyceum

